TICE
Turkish Integrity Center of Excellence by TEID

TEİD
Etik ve İtibar Derneği
Ethics & Reputation Society

Şirketlerin Hukuka Uyum Politika ve Kültürlerinde Rekabet Kurumu'nun Yerinde İncelemelerinin Yeri ve Değişen Rolü

Av. Hazar Başar

**Bu sunumda yer alan yazılı ve sözlü görüş ve değerlendirmeler sunumu yapan kişi/kişilerin kişisel değerlendirmeleri olup TEID'in görüşünü yansıtmamaktadır.*

Türk Rekabet Hukukuna Genel Bakış

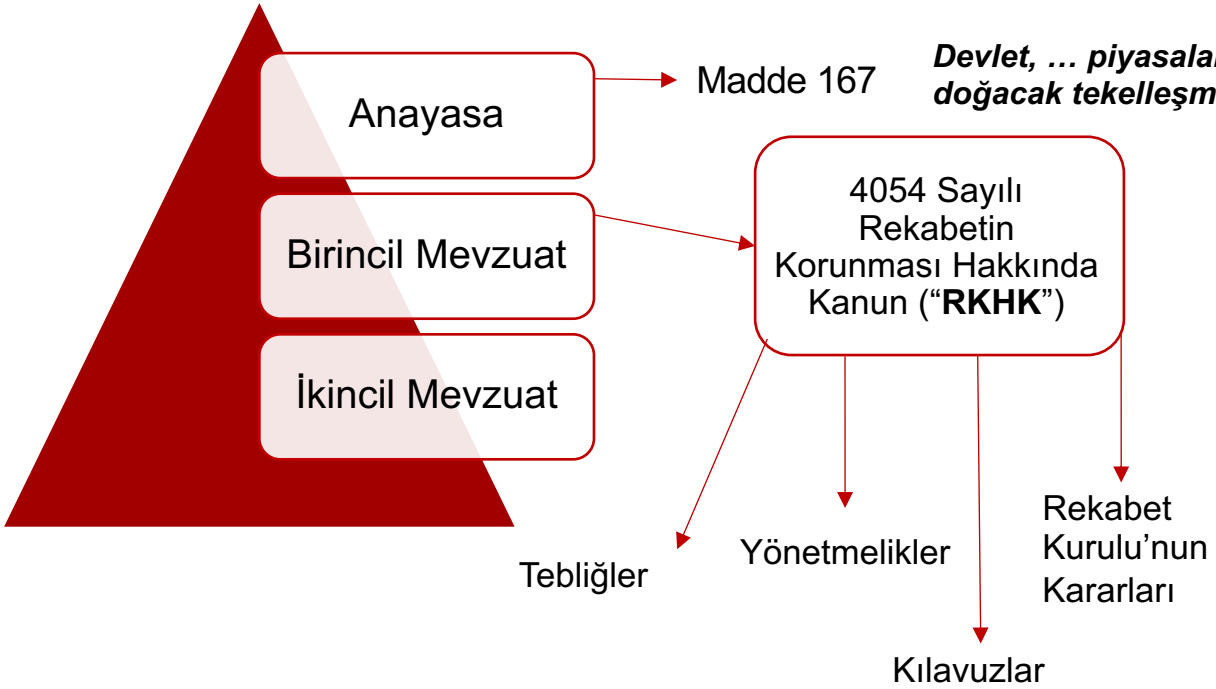

Devlet, … piyasalarda fiili veya anlaşma sonucu doğacak tekelleşme ve kartelleşmeyi önler.

Rekabet Kurumu

- Soruşturma
- Ön araştırma
- Yerinde İnceleme
- Yoğunlaşmaların Kontrolü
- Bilgi Talebi
- Pazar Takibi
- Sektör İncelemeleri
- Rekabet Savunuculuğu

Haksız Rekabet ≠ ***Rekabet Hukuku***

- Ticaret Kanunu
- Ticaret hayatında "dürüstlük kuralı"na uygun rekabet

- Rekabet Kanunu
- "Etkin rekabetin" korunması

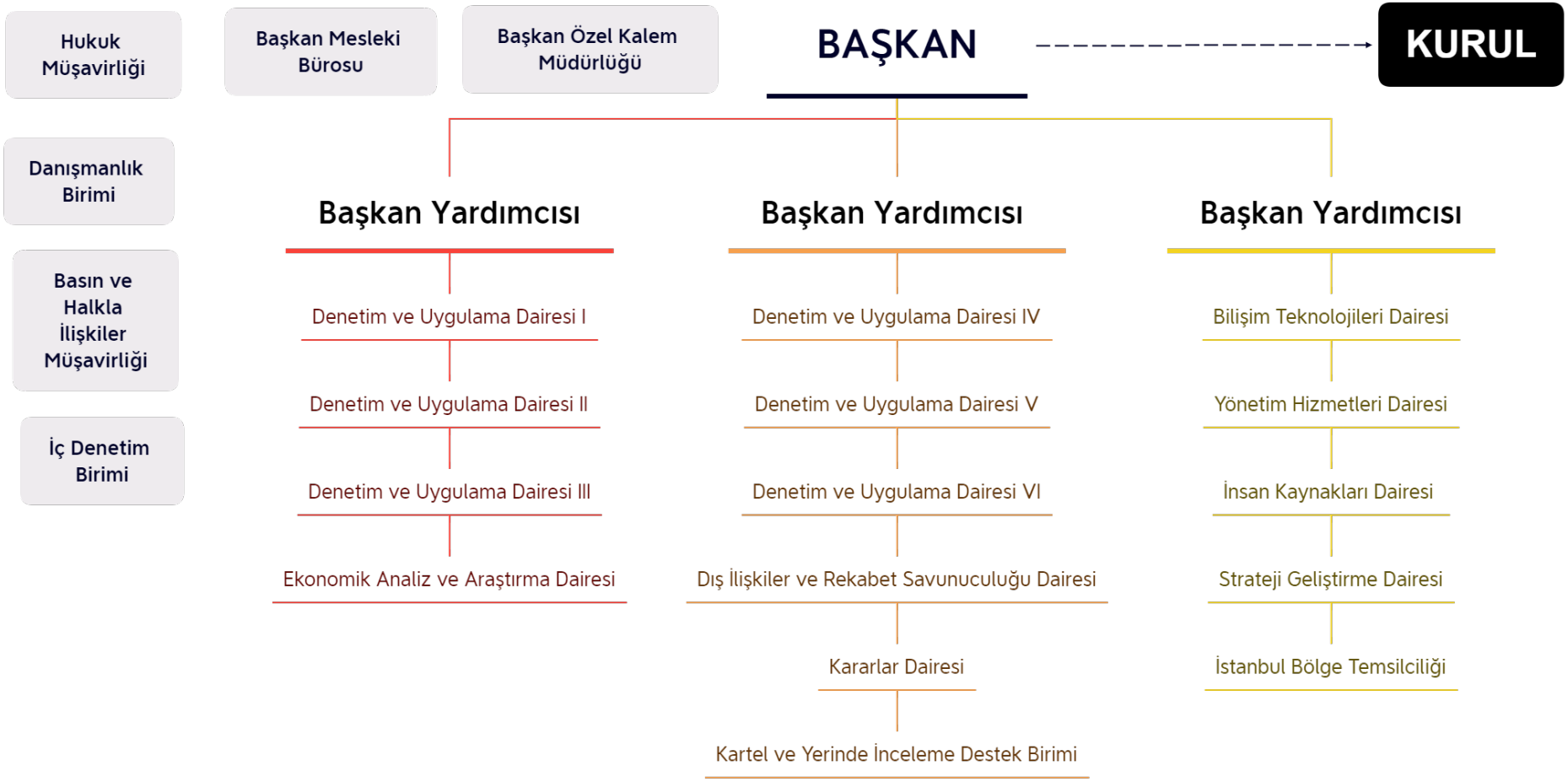
Hukuk Müşavirliği
Danışmanlık Birimi
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği
İç Denetim Birimi
Başkan Mesleki Bürosu
Başkan Özel Kalem Müdürlüğü
BAŞKAN
KURUL
Başkan Yardımcısı
Denetim ve Uygulama Dairesi I
Denetim ve Uygulama Dairesi II
Denetim ve Uygulama Dairesi III
Ekonomik Analiz ve Araştırma Dairesi
Başkan Yardımcısı
Denetim ve Uygulama Dairesi IV
Denetim ve Uygulama Dairesi V
Denetim ve Uygulama Dairesi VI
Dış İlişkiler ve Rekabet Savunuculuğu Dairesi
Kararlar Dairesi
Kartel ve Yerinde İnceleme Destek Birimi
Başkan Yardımcısı
Bilişim Teknolojileri Dairesi
Yönetim Hizmetleri Dairesi
İnsan Kaynakları Dairesi
Strateji Geliştirme Dairesi
İstanbul Bölge Temsilciliği

Yerinde İnceleme

Nedir?

Randevu alınmadan/haber verilmeden gerçekleştirilen baskın niteliğinde bir bilgi ve belge arama sürecidir.

Kim tarafından gerçekleştirilir?

RKHK-"Kurul emrinde çalışan uzmanlar"

- Kılavuz-Meslek Personeli: Rekabet Başuzmanı, Rekabet Uzmanı ve Rekabet Uzman Yardımcısı
- Adli bilişim uzmanı da katılabilmekte

Neler incelenir?

- E-posta mesajları
- Whatsapp/Telegram/Teams/ Skype yazışmaları
- Ajandalar
- Not defterleri
- Bilgisayar kayıtları

Veriler teşebbüs binasında veya Rekabet Kurumu'nun adli bilişim laboratuvarında incelenebilir

Tamamlandıktan sonra ne yapılır?

- Veriler adli bilişim yöntemleri ile iki kopya olarak veri depolayıcılara kopyalanır.
- Veri depolayıcılarından biri inceleme yapılan teşebbüs yetkilisine teslim edilir.
- Anılan iki veri depolayıcısı dışındaki depolama araçları içeriği geri getirilemeyecek şekilde silinir.
- Yerinde inceleme tutanağı düzenlenir.

Yerinde İnceleme Süreci ve Rekabet Kurumu'nun Yetkileri

- **RKHK 15. madde:** "Kurul …**Defterlerini, fiziki ve elektronik ortam ile bilişim sistemlerinde tutulan her türlü verilerini ve belgelerini** inceleyebilir, bunların kopyalarını ve fiziki örneklerini alabilir"

- CD, DVD, hard disk gibi alanların yanı sıra bulut sistemlerinde yedeklemesi yapılan veriler de incelenebilir, silinen veriler geri getirilebilir

- Taşınabilir cihazlar, adlî bilişim cihazlarıyla incelenir.
  - Cellebrite yazılımı
  - İmaj alınabilir
  - Silme işlemleri metadata kayıtları ve program yazılım kodlarından tespit edilebilir
  - Cihazda yerinde inceleme başladıktan sonra yapılan her türlü değişiklik ve hareket tespit edilebilir

- **Yerinde inceleme başladıktan sonra cihazda yapılan her türlü değişiklik ve hareket tespit edilebilir.**

Şahsi Telefonlar?

- **Hızlı Gözden Geçirme –** Cep telefonu tümüyle şahsî kullanıma mı özgülenmiş yoksa işle ilgili iletişimler için de kullanılıyor mu?
  - **İşle ilgili kullanılıyorsa, şahsî telefonlar incelenebilir**

- Anayasa m. 20 – Özel hayatın gizliliği?

Yerinde İnceleme Esnasında Şirkette Hazır Bulunmama

- Yakın mesafede ve gelebilecek durumda olması halinde kişinin şirkete gelmesi istenir.
- Şehir dışında vb sebeplerden kişinin cihazlarına uzaktan bağlantı yoluyla bağlanılır.

Şirket Dışındaki Kişi

Konum atarak şirket dışında olduğunu ispat

AY m. 20-Özel hayatın gizliliği

Sınırları nelerdir?

İşyerinde özel hayat var mıdır?

- AİHM-Peck v. The United Kingdom
- AİHM-Fernández Martínez v. Spain; Bărbulescu v. Romania
- AİHM-Antović and Mırković v. Montenegro
- AİHM-López Rıbalda and Others v. Spain

Yerinde İncelemenin Engellenmesi

- Şirkete girilmesine izin verilmemesi
- Bazı belgelerin alınmasına izin verilmemesi
- Bazı bölümlere girilmesine izin verilmemesi
- Dokümanların yok edilmesi
- Yazışma, e-posta ve mesajların silinmesi
- Çalışmaların kasten yavaşlatılması

Ne yapmamalı?

Yerinde inceleme engellenmemeli, zorlaştırılmamalı ve yavaşlatılmamalıdır.

- Bir önceki yıl cirosunun %0,5 oranında idari para cezası uygulanabilir.
- Yerinde inceleme hakim kararıyla gerçekleştirebilir.
- İhlal tespiti halinde ağırlaştırıcı sebep olarak dikkate alınabilir.
- Pişmanlık başvurusu tehlikeye girebilir.

Ne yapmalı?

Yerinde incelemeye tam ve aktif destek sağlanmalı.

- Yerinde inceleme sırasında giriş çıkış ve log kayıtları, yurt dışı serverlarında tutulan verilere erişim, kodlara erişimin sağlanması.
- Şirket binasında bulunmayan kişilerin bilgisayarlarına uzaktan bağlantı için gerekli desteğin sağlanması.
- Yerinde inceleme başladığı andan itibaren herhangi bir verinin silinmemesi ve sürece yardımcı olunmasına ilişkin şirket çalışanlarının bilgilendirilmesi.

Yerinde İncelemenin Engellenmesine Yönelik Kurul Kararları

Naos Kozmetik (06.10.2022, 22-45/659-283)

- 13.09.2022 tarihinde yerinde inceleme yapılıyor ve "teşebbüse ait olduğu beyan edilen" telefonlar **IMEI numaraları kaydedilerek** inceleniyor.
- Bir Naos çalışanı, kullandığı tek telefonun teşebbüse ait iş telefonu olduğunu ve Whatsapp kullanmadığını beyan ediyor.
- Telefonda Whatsapp uygulaması, rehber listesi, arama kayıtları ya da herhangi bir yazışmanın bulunmadığı tespit ediliyor ve bu tespite ilişkin kayıtlar tutanak altına alınıyor.
- Bu durum, **hayatın olağan akışına uygun bulunmuyor** ve 29.09.2022 tarihinde **ikinci kez yerinde inceleme yapılıyor.**
- Çapraz incelemelerde Whatsapp yazışmaları görülüyor.
- Yazışma tespit edilemeyen telefon, e-posta adresiyle senkronize edilen telefonlar ile karşılaştırılıyor. Şahsın kızına ait olduğu beyan edilen farklı bir telefon kaydına rastlanıyor.
- **BTK'ya yazı yazılıyor** ve GSM numarasının iki farklı IMEI numarası ile eşleşip eşleşmediği, eşleşme zamanı, hangi IMEI numaralı telefonlarda hangi sürelerle kullanıldığına ilişkin bilgi talep ediliyor.
- BTK, cihazın ilk yerinde incelemeden önce farklı IMEI numarasına ait telefonda, yerinde inceleme başladıktan 26 dk sonra ise farklı bir telefonda kullanıldığı bilgisini veriyor.
- **SIM kartın çıkarılıp "boş" bir telefona takılarak uzmanların yanıltıldığı sonucuna varılıyor.**

Yerinde İncelemenin Engellenmesine Yönelik Kurul Kararları

L'oreal (29.09.2022, 22-44/646-278)

- Whatsapp üzerinde "Herkesten Sil" özelliği kullanılarak slime yapılyor. Bu durum, çapraz yazışmalardan ve slime işlemi sonrası yapılan yazışmalardan tespit ediliyor.
- Whatsapp yazışmalarını silen çalışanların e-postalarda slime yapılıp yapılmadığına ilişkin log kayıtları talep ediliyor.
- Yurtdışı yetkililerle yapılan e-posta yazışmalarıyla log kayıtları sunuluyor.
- E-posta sunucusuna doğrudan erişim sağlanamadığı için log kayıtlarının yerinde inceleme zaman aralığını içerip içermediği tespit edilemiyor.
- Teşebbüs, Kurum uzmanlarının çıkarımlarını kabul etmediğini **tutanağa şerh düşüyor.**
- Teşebbüs, bir ek beyan dilekçesiyle ayrıntılı açıklamalarını Kurum'a sunuyor.
- Whatsapp mesajlarının silinmesi, mesaj içeriği görülemese de yerinde incelemenin engellenmesi için yeterli görülüyor.

Yerinde İncelemenin Engellenmesine Yönelik Kurul Kararları

***Softtech (15.09.2022, 22-42/614-258*)**

- İnceleme başladıktan sonra e-postaların silindiği tespit ediliyor.
- Yaşanan gelişmelere ilişkin iki farklı dilekçe Kurum kayıtlarına intikal ediyor.
- Silinen yazışmaların **yerinde inceleme konusu ile ilgili olmadığı** ve **silinen yazışmaların tamamına erişildiği** ifade ediliyor.
- "İstemsiz panik hali"nin üst düzey yönetimde yer almayan ve yerinde inceleme deneyimi olmayan bir çalışan için hayatın olağan akışına uygun, münferit bir "panikle slime" eylemine sebebiyet verdiği belirtiliyor.
- Yerleşik içtihada göre **bizatihi silme eyleminin kendisinin ihlâl teşkil ettiği**, geri getirilmenin veya içeriğin önemli olmadığı vurgulanıyor.
- Teşebbüsün **Sahibinden.com** kararına atıf yaptığı görülüyor.

Yerinde İncelemenin Engellenmesine Yönelik Kurul Kararları

***Sahibinden.com (27.05.2021, 21-27/354-174*) ve Ank.2.İd.Mahk. – E.2022/254**

- En son 16 gün önce yazışma yapıldığı şüphe uyandırıyor ve adli bilişim yazılımı ile inceleme yapılıyor.
- Yazışmaların silindiğine işaret eden bazı kayıtlara rastlanıyor. Fakat silmenin zamanlaması tam tespit edilemiyor. RK Bilişim Teknolojileri Dairesi Başkanlığı'ndan görüş alınıyor.
- BTDB, çeşitli silme senaryolarıyla adli bilişim yazılımı ile görülen Whatsapp hareketlerinin ne anlama geldiğini test ediyor. BTDB'nin görüşüne göre incelemenin başladığı saat itibarı ile silme yapılmış kabul ediliyor.
- Mahkeme'ye göre ise;
  - **Silme eylemi tüm unsurlarıyla ortaya konmadan varsayımsal senaryolarla ceza tesis edilemez**.
  - **Silindiği iddia edilen yazışmalara, çapraz incelemelerle ulaşılmış**,
  - Silme işleminin yapıldığı iddia edilen telefon kişisel telefon olup **silinen yazışmalar da şirket işlerine ilişkin hususları içermemektedir**

Yerinde İncelemenin Engellenmesine Yönelik Kurul Kararları

***LG ve SVS (09.09.2021, 21-42/618-305*)**

- İnceleme başladıktan sonra üç farklı çalışanın Whatsapp uygulamalarını (yazışmaları değil) silip yeniden yükledikleri tespit ediliyor.
- Yükleme zamanlaması teknik olarak ortaya konuluyor, ancak slime zamanı belirlenemiyor.
- LG tarafından gönderilen cevap dilekçesinde ise gerekli tüm uyarıların yapıldığı, silme işleminin yönetimin bilgisi dahilinde olmadığı ifade ediliyor.
- Kurul, bu ifadeyi ikrar olarak yorumluyor.

Yerinde İncelemenin Engellenmesine Yönelik Kurul Kararları

Medicana Samsun (17.06.2021, 21-31/400-202)

- Genel Müdür, yerinde inceleme sırasında cep telefonunu arabada unuttuğu gerekçesiyle şirket dışına çıkıyor ve 10 dakika sonra telefonuyla geri dönüyor.
- İnceleme sırasında Müdür'ün telefonunda birçok konuşma kutucuğunun olduğu ancak bunların hiçbirinde Müdür'ün arabaya gitmek için ayrıldığı andan önceki yazışmaların yer almadığı tespit ediliyor.
- Telefonun uzmanlara tespit edilmesinden sonra birçok mesajın Whatsapp üzerinden iletildiği dikkate alınarak inceleme başladıktan sonra yazışmaların silindiği kanaatine varılıyor.

Yerinde İncelemenin Engellenmesine Yönelik Kurul Kararları

***Çiçeksepeti (27.05.2021, 21-27/354-173*)**

- İnceleme devam ederken WhatsApp mesajlarının silindiği tespit edilmiş.
- Mesajın yanlışlıkla farklı kişiye gönderilmiş olduğundan silindiği iddiası bu makul bir sebep olarak değerlendirilmemiş.
- Bir çalışanın geçmiş tarihli bir e-postasının ekran görüntüsünde **"(…) yazdığı (…) bir şey var mı siz silebilir misiniz"** ve cevabında **"halletcem"** ifadesi görülmüş, ekran görüntüsünün bulunduğu WhatsApp yazışmasının çalışanlardan birinin mobil cihazından tamamen silindiği tespit edilmiştir.
- Söz konusu içeriklerin de yerinde inceleme devam ederken silindiğinin anlaşıldığı belirtilmiştir.

Yerinde İncelemenin Engellenmesine Yönelik Kurul Kararları

Unilever (07.11.2019, 19-38/584-250)

- Uzmanlar, eDiscovery programı ile bazı çalışanlarda uzaktan erişimle inceleme yapmak istemişlerdir.
- eDiscovery inceleme yetkisinin yurtdışında çalışan bir yetkilide bulunması sebebiyle saat 11:00'de iletişim kurulmuştur. 12:30'da inceleme yetkisinin verildiği ifade edilmiş ancak daha sonra globalden daha üst düzey bir yetkilendirmeye ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir.
- Yurtdışındaki yetkililer incelemenin yalnızca Türkiye verileri üzerinde yapılabileceğini, bunun ayrıştırılması için süreye ihtiyaç duyulduğunu belirtmiş ve ancak 17:45'te erişim izni verebilmişlerdir. Kurul, bu süreyi engelleme olarak nitelendirmiştir.

Yerinde İncelemeye Nasıl Hazır Olunur?

- Bir yerinde inceleme durumunda yapılacakların belirlendiği bir acil durum planı hazırlanmalı:
  - Kim karşılayacak
  - Kimlere haber verecek
  - Uzman heyete ne söyleyecek / söylemeyecek
  - İnceleme ekibinin yetki belgesi ve bilgilerin doğruluğunun kontrolün sağlanması
- Hızlı olunmalı ve yerinde incelemeye katılım önceliklendirilmelidir
- Kurum uzmanlarının “devlet memuru” oldukları unutulmamalı, sözlü iletişimlerde üsluba dikkat edilmelidir
- “Stand-still” pozisyonu alınmalı ve adeta yerinde inceleme başladığı andaki durum dondurulmalıdır
- Mümkün ise bağımsız bir avukatın yerinde incelemede hazır bulunması sağlanmalı

Rekabet Hukuku Farkındalığı Nasıl Sağlanır ve Olası Cezalar Nasıl Engellenir?

TEİD Etik ve İtibar Derneği Ethics & Reputation Society

Şirket İçi Rekabet Hukuku Uyum Programı

- Uyum Uzmanı istihdamı
- Şirket içi rehber kılavuz hazırlanması
- Düzenli aralıklarla eğitim verilmesi
- Departmanlar bazında yürütülen faaliyetler kapsamında risk teşkil eden konuların tespit edilerek uyum planı hazırlanması
  - Yönetim
  - Satış/Operasyon
  - İnsan Kaynakları
  - Pazarlama
- Şirket sözleşmelerinde yer alan hükümlerin RKHK çerçevesinde incelenmesi ve gerekiyorsa uyarlanması
- Şirket bütününde tutarlı bir davranış modeli oluşturulması
  - Uyum programındaki başarı performans değerlendirme kriteri olarak getirilebilir
    - Simülasyonlar
    - Phishing e-postalar
    - Puanlama cetveli
    - Sonuçların doğrultusunda özel eğitim içerikleri
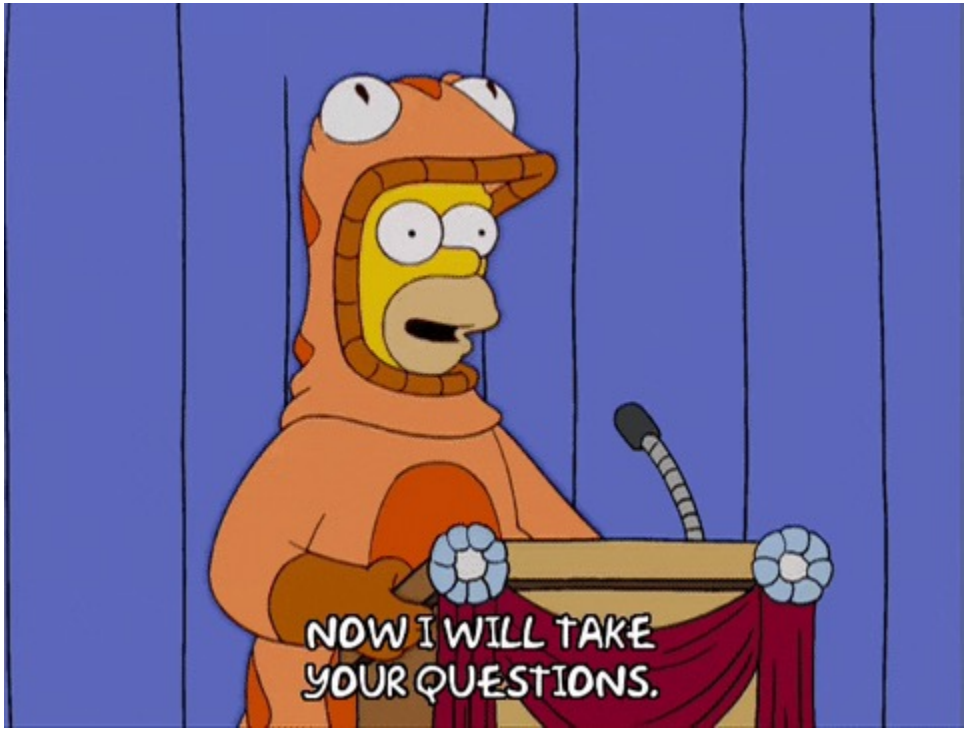
Sorular?